

Urząd Transportu Kolejowego

<https://www.utk.gov.pl/pl/urząd/wspolpraca-miedzynarod/119,Wspolpraca-miedzynarodowa-Prezesa-Urzedu-Transportu-Kolejowego-w-roku-2018.html>
2022-11-30, 12:24

Realizując zadania wynikające z przepisów prawa krajowego oraz unijnego Prezes Urzędu Transportu Kolejowego prowadzi współpracę międzynarodową z właściwymi w zakresie kolejnictwa instytucjami i organami Unii Europejskiej, a także partnerskimi urzędami z państw członkowskich oraz organizacjami międzynarodowymi działającymi w obszarze transportu kolejowego. Relacje w tym względzie obejmują wszystkie podstawowe, wymienione w ustawie o transporcie kolejowym, obszary działalności Prezesa UTK: jako krajowego organu regulacyjnego, krajowej władzy bezpieczeństwa oraz organu właściwego w obszarze przestrzegania praw pasażera.

W roku 2018 współpraca ta koncentrowała się przede wszystkim w odniesieniu do Agencji Kolejowej Unii Europejskiej (EUAR), Komisji Europejskiej (KE) oraz Grupy Niezależnych Regulatorów Rynku Kolejowego (IRG – Rail, organizacja zrzeszająca niezależnych regulatorów rynku kolejowego). Odbływały się także spotkania z odpowiednikami Prezesa UTK w innych państwach członkowskich UE oraz zagranicznymi organizacjami działającymi w obszarze transportu kolejowego.

W ramach współpracy międzynarodowej w ubiegłym roku pracownicy UTK brali czynny udział w prawie 100 spotkaniach, z czego największą część stanowiły posiedzenia grup roboczych EUAR, IRG-Rail oraz KE. Przedstawiciele UTK uczestniczyli także w różnego rodzaju warsztatach, konferencjach, seminariach i spotkaniach dwustronnych oraz wielostronnych.

Bezpieczeństwo transportu kolejowego

Zapewnianie odpowiedniego poziomu bezpieczeństwa transportu kolejowego w Polsce to jedno z najważniejszych zadań Prezesa UTK. Stąd też w ramach współpracy międzynarodowej UTK w roku 2018 szczególną uwagę poświęcono zagadnieniom, które mają bezpośredni wpływ na ten poziom, w szczególności dostosowaniu się UTK do zmian, jakie w tym obszarze nakładają przepisy IV Pakietu Kolejowego.

W relacjach z EUAR skupiono się zatem na kwestiach związanych z wydawaniem przez Agencję zezwoleń na wprowadzenie pojazdu do obrotu podczas eksploatacji na sieciach różnych państw członkowskich Unii Europejskiej oraz wydawaniem jednolitych certyfikatów bezpieczeństwa w przypadku, gdy przewoźnik będzie świadczył usługi przewozowe w kilku państwach członkowskich. Wskazane wyżej dokumenty wydawane będą przez Agencję przy aktywnym udziale krajowych władz bezpieczeństwa (ang. National Safety Authority, dalej: NSA), w tym Urzędu Transportu Kolejowego. EUAR oceniać będzie spełnienie wymogów TSI lub wspólnych

metod oceny bezpieczeństwa, a NSA – wymagania krajowych przepisów technicznych lub krajowych przepisów bezpieczeństwa. Stąd też jedną z istotnych kwestii w relacjach międzynarodowych UTK było też wypracowanie zapisów planowanego porozumienia o współpracy pomiędzy Agencją a UTK przy wydawaniu tych dokumentów.

Problemy te omawiano m.in. podczas wizyty w Polsce – na zaproszenie Prezesa UTK – pana Josefa Doppelbauera, Dyrektora Wykonawczego EUAR. Specyfikę funkcjonowania nowych przepisów, w tym koncepcji One-Stop-Shop oraz istoty funkcjonowania Puli Ekspertów (pracowników UTK, którzy będą delegowani do wspierania EUAR w wydawaniu ujednoliconych dokumentów w zakresie certyfikacji i autoryzacji), przedstawiciele UTK poznawali także na dedykowanych warsztatach, organizowanych przez EUAR w siedzibie Agencji we Francji.

Kolejne istotne zagadnienie z zakresu zapewniania odpowiedniego poziomu bezpieczeństwa kolejowego, które omawiano podczas wyjazdów zagranicznych pracowników UTK, obejmowało problematykę systemowego zgłaszania i raportowania zdarzeń kolejowych (ang. Common Occurrence Reporting, COR). Wdrożenie tego systemu pozwoli na ujednoczenie, ale także usprawnienie krajowych systemów raportowania w taki sposób, aby podnieść ich poziom jako narzędzi proaktywnego zarządzania bezpieczeństwem kolejowym. COR będzie zatem wykorzystany jako podstawa do oceny poziomu bezpieczeństwa i wskazywania poziomu ryzyka dla poszczególnych podmiotów i pośrednio krajów.

W ramach współpracy międzynarodowej Prezesa UTK w 2018 r. podjęto także działania w bardzo istotnej dla uczestników rynku kolejowego w Polsce kwestii rewizji Technicznej Specyfikacji Interoperacyjności w zakresie hałasu (wprowadzającej obowiązek wyposażenia wagonów towarowych eksploatowanych na określonych liniach w kompozytowe wstawki hamulcowe). Dzięki aktywnemu udziałowi przedstawicieli UTK w pracach grupy roboczej poświęconej temu problemowi dyskusja nad projektem przeniosła się na poziom Komisji Europejskiej. Efektem tych prac było utrzymanie w projekcie zmienionej TSI Hałas korzystnych dla Polski zapisów dotyczących szczególnego przypadku, który umożliwia dalszą eksploatację wagonów z kołami obręczowanymi do 2036 r. W toku prac udało się również wydłużyć termin wejścia w życie nowych obowiązków – z końca 2022 r. na koniec 2024 r. Projekt uwzględniający powyższe założenia został przyjęty przez Komitet ds. Bezpieczeństwa i Interoperacyjności Kolei i oczekuje na publikację w ciągu bieżącego roku. Przyjęcie TSI Hałas w postulowanej przez Polskę formie w sposób istotny złagodzi negatywne skutki tej specyfikacji dla polskiego rynku i zapewni przewoźnikom oraz właścicielom wagonów niezbędny okres przejściowy na dostosowanie się do nowych wymagań.

Rok 2018 przyniósł również – przy udziale pracowników UTK – zamknięcie prac nad związanymi z IV Pakietem aktami prawa unijnego. Przyjęte i opublikowane zostały rozporządzenia dotyczące

m.in. zasad dopuszczania do eksploatacji pojazdów kolejowych, opłat za czynności EUAR czy procedury odwoławczej od decyzji Agencji, a także decyzję określającą specyfikację odnośnie Europejskiego Rejestru Pojazdów Kolejowych.

Regulacja rynku transportu kolejowego.

Równie istotnym zadaniem Prezesa Urzędu Transportu Kolejowego jest regulacja rynku transportu kolejowego. Współpraca międzynarodowa w tym obszarze w 2018 r. polegała przede wszystkim na aktywnym uczestnictwie pracowników UTK w wielu grupach roboczych organów Unii Europejskiej, wypracowujących odpowiednie zapisy dokumentów przyjmowanych następnie na poziomie gremiów decyzyjnych UE. Ponadto dzięki przynależności UTK do IRG-Rail pracownicy UTK mieli możliwość wymiany doświadczeń i pozyskania informacji w zakresie najlepszych praktyk, jakie stosowane są w obszarze regulacji przez partnerskie urzędy w krajach Unii Europejskiej i krajów z nią stowarzyszonych.

W tym zakresie głównymi tematami, jakimi zajmowano się podczas posiedzeń różnorodnych grup roboczych, były m.in.:

- wejście w życie Rozporządzenia Wykonawczego Komisji (UE) 2017/2177, dotyczącego dostępu do obiektów infrastruktury usługowej i usług związanych z koleją oraz zadań, jakie nakłada ono na organy regulacyjne państw członkowskich (głównie w odniesieniu do obowiązku rozpatrywania przez NSA wniosków operatorów obiektów infrastruktury usługowej o zwolnienie ich ze stosowania przepisów tego rozporządzenia);
- pakiet rozwiązań, obejmujący: zmianę sposobu opracowywania rozkładów jazdy pociągów (ang. Timetable Redesign, TTR) – która jest obecnie testowana w wybranych kolejowych korytarzach towarowych, planowanie i wzajemne informowanie się przez zarządców infrastruktury o czasowych ograniczeniach zdolności przepustowej (ang. Temporary Capacity Restrictions, TCR), jak również zarządzanie zdolnością przepustową w warunkach przepełnienia;
- analiza systemu finansowania zarządców infrastruktury kolejowej w Europie (z uwzględnieniem kosztów dostępu do infrastruktury, przychodów, dotacji i mark-upów), a także coroczna aktualizacja analizy porównawczej systemów stawek za minimalny dostęp do infrastruktury kolejowej w Europie. Na podstawie prac z nimi związanych przyjęto dwa dokumenty, które pozwoliły na przedstawienie porównania kosztów brutto i netto świadczenia usług minimalnego dostępu do infrastruktury kolejowej w poszczególnych państwach oraz praktyk pobierania opłat za dostęp do obiektów infrastruktury w krajach unijnych;
- analiza porównawcza ekonomicznego podejścia do pobierania opłat za dostęp

do obiektów infrastruktury usługowej w Europie oraz szczególną uwagę skupiono na opłatach za tory postojowe. Uwidoczniała ona wielość czynników warunkujących dostęp do obiektów i poziom opłat za dostęp do obiektów. Na tej podstawie skonstatowano, iż rezultaty porównań nie mogą być analizowane bez uwzględnienia szerokiego ekonomicznego, prawnego, a nawet geopolitycznego kontekstu funkcjonowania obiektów w danym obszarze.

Z kolei w ramach prac grupy roboczej IRG-Rail ds. monitoringu rynku (której współprzewodniczył pracownik UTK) przygotowano w 2018 r. część projektu raportu IRG-Rail, dotyczącego funkcjonowania rynku kolejowego w Europie w roku 2016. Raport ten jest opracowywany cyklicznie i stanowi on szczególne źródło dla UTK z uwagi na możliwość wykorzystania zawartych w nim danych w celu przygotowania przyszłych analiz i opracowań rynkowych, uwzględniających aktualne dane europejskie.

Ochrona praw pasażerów w transporcie kolejowym

Trzeci obszar, zajmujący równie istotne miejsce wśród ustawowych zadań Prezesa UTK, to ochrona praw pasażerów w transporcie kolejowym. Dzięki czynnemu udziałowi pracowników UTK w 2018 r. w pracach różnych gremiów międzynarodowych zajmujących się tą tematyką systematycznie poszerza się w tym względzie zakres wiedzy pracowników UTK.

W ramach funkcjonującej przy Dyrekcji Generalnej ds. Mobilności i Transportu Komisji Europejskiej grupy roboczej, której zadaniem jest nadzór nad przestrzeganiem przepisów unijnego rozporządzenia dotyczącego praw i obowiązków pasażerów w ruchu kolejowym, dyskutowano na temat bieżących problemów, z którymi na co dzień spotykają się inne państwa członkowskie w zakresie szeroko rozumianej ochrony praw pasażerów w transporcie kolejowym. Na posiedzeniach grupy omawiano także sposoby rozwiązywania tych problemów oraz prowadzone przez organy nadzorcze działania, ukierunkowane na systemową ochronę tych praw. W ten sposób możliwe staje się stosowanie na poziomie europejskim zbliżonych mechanizmów ochrony praw pasażerów, a na gruncie krajowym – wdrażanie w tym zakresie przykładów dobrych praktyk oraz rozwiązań organizacyjnych i praktycznych. Przekłada się to na promocję wśród przedsiębiorstw kolejowych przykładów takich dobrych praktyk i współczesnych rozwiązań, ułatwiając tym przewoźnikom optymalną organizację podróży i satysfakcjonującą obsługę pasażerów.

Współpraca międzynarodowa w przedmiotowym obszarze umożliwia ponadto poszerzenie wiedzy w zakresie systemowych rozwiązań nakierowanych na wdrażanie usług przyjaznych pasażerowi w wybranych krajach Unii Europejskiej w odniesieniu do działalności podmiotów rządowych, nadzorujących przestrzeganie praw pasażera. Dzięki inicjatywie Ambasady Wielkiej

Brytanii w Polsce przedstawiciel UTK (wraz z reprezentantami polskich przedsiębiorstw kolejowych) odbył wizytę studyjną w Wielkiej Brytanii, gdzie zaprezentowano problematykę projektowania, wdrażania i utrzymywania systemów wspólnych ofert taryfowych, integrujących usługi w obszarze przewozów pasażerskich – wszystko to w kontekście brytyjskiego modelu nadzoru nad przestrzeganiem praw pasażerów w transporcie kolejowym.

O prawa pasażerów dba także funkcjonujący od 2017 r. przy Prezesie Urzędu Transportu Kolejowego Rzecznik Praw Pasażera Kolei. Jego zadaniem jest wspieranie pasażerów korzystających z usług kolejowych przewoźników pasażerskich w pozasądowym rozwiązywaniu sporów z nimi. Również członkowie wspierającego Rzecznika zespołu aktywnie uczestniczyli we współpracy międzynarodowej w roku 2018, co pozwoliło na wymianę doświadczeń na temat funkcjonowania systemu pozasądowego rozwiązywania sporów (ang. Alternative Dispute Resolution, dalej: ADR) w Unii Europejskiej i oceny jego skuteczności. Rzecznik przystąpił ponadto do Travel-Net – międzynarodowej sieci podmiotów prowadzących postępowania w sprawie pozasądowego rozwiązywania sporów konsumenckich w sektorze transportu (w tym w branży lotniczej i kolejowej oraz w sektorze turystycznym). Podstawowym celem tego gremium ma być zapewnianie wysokiej jakości pozasądowych postępowań polubownych we wszystkich państwach członkowskich – poprzez kierowanie konsumentów do odpowiedniego podmiotu ADR w przypadku sporów transgranicznych, wymianę doświadczeń i najlepszych praktyk oraz podejmowanie działań na rzecz promocji postępowań ADR, szczególnie w ramach współpracy z organizacjami konsumenckimi i Komisją Europejską.

Światowe trendy w transporcie kolejowym

Dzięki współpracy międzynarodowej Prezes UTK na bieżąco monitoruje różnego rodzaju trendy, jakie pojawiają się w obszarze rozwoju transportu kolejowego w Europie i na świecie. Analiza tych trendów ma bezpośrednie przełożenie na skuteczność wykonywania zadań przez podległy mu Urząd.

W roku 2018 przedstawiciele UTK uczestniczyli w międzynarodowych targach techniki transportu Innotrans 2018 w Berlinie (Niemcy). Targi Innotrans to globalna platforma prezentacji produktów związanych z branżą kolejową oraz ogólnie pojętym transportem i wymiany informacji międzynarodowej branży transportu kolejowego oraz nowych doświadczeń i osiągnięć. Obecność delegacji UTK na targach Innotrans 2018 oraz w wydarzeniach towarzyszących przyczyniła się m.in. do pozyskania wiedzy na temat nowoczesnych rozwiązań z zakresu budowy pojazdów i infrastruktury, obsługi pasażerów w transporcie kolejowych, czy też wykorzystania symulatorów w procesie szkoleń maszynistów. W zakresie bezpieczeństwa ruchu kolejowego odbyły się spotkania m.in. na temat wymogów związanych z procedowaniem i odpowiednią dokumentacją związaną z rozbudową bocznic, a

także zapoznawano się z nowymi technologiami i rozwiązaniami z obszaru przejazdów kolejowo-drogowych, nowoczesnych pojazdów, bezpieczeństwa pieszych, nowych technologii stosowanych w zapewnieniu bezpieczeństwa ruchu pojazdów.

Istotnym obszarem wśród aktualnych trendów w transporcie kolejowym jest postępująca cyfryzacja. Pracownicy UTK podczas sympozjów i spotkań, które odbyły się m.in. w Niemczech i Wielkiej Brytanii, mieli możliwość poznać w tym zakresie propozycje najnowocześniejszych rozwiązań cyfrowych na kolei, w tym m.in. w odniesieniu do wdrożenia koncepcji predyktywnego utrzymywania infrastruktury kolejowej (na podstawie coraz szerszej gamy dostępnych narzędzi cyfrowych, dostarczających potężną ilość danych pochodzących z różnych obszarów transportu kolejowego), czy też założenia projektu pełnej cyfryzacji przepływu informacji pomiędzy klientem a przewoźnikiem czy zarządcą infrastruktury, szczególnie w kolejowym transporcie towarowym.

Równie innowacyjny wpływ na rozwój transportu kolejowego, w szczególności pasażerskiego, ma tzw. internet rzeczy. W tym względzie podczas konferencji, w których uczestniczyli przedstawiciele UTK, zwracano uwagę m.in. na wysoki potencjał dostarczanych i akceptowanych przez pasażerów usług cyfrowych, a także na potrzebę wykorzystania wielopłaszczyznowych danych (w tym danych osobowych). W ocenie ekspertów jednym z wyzwań w tym obszarze pozostaje jednak pogodzenie potrzeby rozwijania usług i cyfrowych narzędzi z aspektami cyberbezpieczeństwa. Powszechne udostępnianie danych, inteligentne systemy sprzedażowe oraz wprowadzanie uniwersalnych usług (np. karta kredytowa jako nośnik biletu kolejowego) wiążą się bowiem z ryzykiem dla bezpieczeństwa indywidualnego oraz systemowego. Stąd zwracano uwagę na konieczność dostosowywania regulacji prawnych w tym obszarze do tempa rozwoju e-usług i e-narzędzi.

Podsumowanie

Udział pracowników UTK w 2018 r. w szerokiej liczbie spotkań międzynarodowych grup roboczych, warsztatów, konferencji, seminariów i spotkań dwustronnych, organizowanych w ramach codziennej działalności organizacji międzynarodowych oraz podmiotów społecznych, umożliwił zaprezentowanie w środowisku międzynarodowym ocen, opinii i stanowisk UTK. Miało to bezpośredni wpływ na kształtowanie się odpowiednich zapisów prawnych wspólnego obszaru europejskiego, przekładających się na wzrost znaczenia i roli transportu kolejowego na terenie naszego kontynentu.

Z drugiej strony – co również istotne – w wyniku prowadzonej współpracy międzynarodowej w sposób ciągły trafia do UTK wiedza na temat różnych aspektów działalności organów UE, innych organów regulacyjnych i w zakresie bezpieczeństwa w Europie, jak również innych gremiów funkcjonujących w obszarze transportu kolejowego w Unii Europejskiej. Dzięki tej wiedzy

realizacja ustawowych zadań Prezesa UTK staje się coraz efektywniejsza.

Prezes Urzędu Transportu Kolejowego dąży zatem do dalszego rozwoju współpracy międzynarodowej, aby jej efekty wykorzystywano w codziennej pracy podległego mu Urzędu w obszarze zapewniania odpowiedniego poziomu bezpieczeństwa kolejowego, regulacji rynku oraz ochrony praw pasażera.